

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. VI. De Legis acceptance.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

ignorans talem legem; licet peccaret, valide tamen contraheret; Ratio est, quia ad valorem legis satis est, ut promulgatio innotescat Communitati, seu majori parti Communitatis, non singulis. Contra vero, ad valorem privilegii concessi personæ particulari requiritur, ut illi innotescat.

ARTICULUS VI.

De Acceptatione Legis.

- I. *Leges universim ferri solent sub tacita conditione, quod acceptentur.*
- II. *Peccat tamen Communitas, si citra justam causam legem non acceptat.*
- III. *Lex acceptata cessat obligare, si a majori parte Communitatis non observetur. Sed quodnam tempus requiritur ad legem per desuetudinem abrogandam?*
- IV. *Num possit Legislator obligare subditos rennentes legem acceptare? Et quando id possit, aut velit?*
- V. *Quid veniat hac in re nomine Communitatis, a cuius majori parte debeat lex acceptari, ut obliget?*
- VI. *Lex a principio non acceptata, si successu temporis acceptetur, tunc obligat.*

I. **E**st pariter legis conditio, ut sit usu recepta, seu acceptata a majori parte Communitatis; non quasi vero Legislator, & præsertim Pontifex, qui non a Populo, sed a Christo Domino potestatem habet ferendi leges, non possit illas ferre independentem ab acceptatione Communitatis; sed quia universim etiam a Pontifice leges sub hac tacita conditione ferri solent, quod a Communitate acceptentur; id enim videtur consonum benignitati Legislatorum, ne nimis onerosi videantur subditis suis: Unde in leg. de quibus ff. de legibus hæc

Pars I.

habentur: *Leges nulla alia de causa nos tenent, nisi quod iudicio populi recepte sunt:* Et idcirco communiter docent, Matrimonium clandestinum esse validum, ubi Tridentinum non est acceptatum; quia lex Tridentini non obligat, ubi non est a majori parte Communitatis acceptata, eo quod Pontifex ex sua benignitate sub ea tacita conditione leges Tridentini tulerit, quod scilicet a majori parte populi acceptarentur.

II. Certum tamen est, quod si subditi legem aliquam sine ulla rationabili causa nollent acceptare, peccarent, ut constat ex propof. 48. damnata ab Alex. VII., quæ dicit: *Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem a Principe promulgatam;* Et ideo procul dubio peccarunt primi illi, qui in Gallia leges Tridentini sine rationabili causa acceptare noluerunt. Cum autem nunc non sint ibi acceptatæ, & Pontifex nolit, quod obligent, ubi non sunt acceptatæ, ideo de facto in Gallia Leges Tridentini non acceptatæ non obligant; Et communiter docent, quod ibi Matrimonium clandestinum quamvis esset illicitum, esset tamen validum, nisi lex ista Tridentini fuisset postmodum acceptata jussu Regio jam ab anno 1602., ut habet Lessius in Auctar. V. Sponsalia. Tunc autem dicitur lex aliqua non esse acceptata, seu recepta, quando major pars populi prosequitur facere, quod prius facere consueverat ante legis promulgationem; idque verum est, sive Populus sciat legem promulgatam esse, sive ignoret, ut notant Suar., Sal., Bonac. & alii communiter: Contra vero dicitur lex acceptata, quando major pars populi illam observat, aut approbat verbo, vel scripto, vel saltem illam non rejicit, aut improbat; Nam lex aliqua potest aliquando non observari, quia non accidit casus; ea tamen

C ob.

obligat, si non rejiciatur, aut improbetur a majori parte Communitatis; quia desuetudo, seu non usus nihil facit contra legem, quando casus non accidit; & sola consuetudo in contrarium sui usus contra legem abrogat legem.

III. Sicut autem lex, quae a principio non acceptatur, non obligat, ita pariter lex, quae fuit a principio acceptata, si deinde incipiat non observari a majori parte Communitatis, cessat obligare: Sicut enim per consuetudinem nova lex introducit; ita per desuetudinem vetus lex abrogatur. Quid autem requiratur, ut lex per desuetudinem abrogetur, dicemus infra cum de consuetudine; Alii enim cum Panorm., Bartol., & Rodriq. apud Sal. disp. 13. sect. 6. putant, quod ut lex vim amplius non habeat, satis sint duo, vel tres actus legi contrarii, sciente, & tolerante Legislatore, vel quod per decennium communiter non servetur Principe ignorante; unde decreta Conciliorum generalium, si per decennium in aliqua Provincia non serventur, amittunt ibi vim suam. Alii apud Sal. loc. cit. sect. 2. verius docent, nullum certum tempus requiri, ut desuetudo, seu non usus legem abroget; quia nullum est jus, quod illud praescribat, sed satis esse, tot actus legi contrarios fieri a majori parte Communitatis, sciente, & tolerante Legislatore, ut praesumatur, Legislatorem velle, ut lex amplius non obliget; Si enim vellet obligare, urgeret, ut servaretur, posito quod commode id facere possit. Immo etiam quando habetur ignorantia Principis, non requiritur decennium; quia ad derogandum legi satis est voluntas habitualis Principis, quod nolit obligare contra morem, ex *Cap. 1. de Consuet. in 6.*; quamvis autem decennium satis sit, at non requiritur; cum nullum jus il-

lud praescribat; & usus videtur esse in contrarium; cum non soleat illud tempus expectari, sed satis sit, quod a majori parte Communitatis per actus sufficientes legi repugnatum sit. Alii demum cum Azor. tom. 1. lib. 5. cap. 4. quaest. 4. docent, legem Canonicam usu receptam non tolli contraria consuetudine, nisi quadraginta annis continuata, quamvis legem Civilem abroget contraria consuetudo decem dumtaxat annis continuata; Sed hac de re fusius quaest. 6., ubi de Lege non scripta, seu de Consuetudine.

IV. Quaeritur nunc primo, an possit universim Legislator legitimus velle obligare subditos, etiam si legem non acceptent?

Respondeo, aliquos cum Valent., & Navar. apud Sal. loc. cit. probabiliter negare; quia lex, quae non est in commune bonum, non est valida; lex autem, quae sic fertur, non est in commune bonum; magnam enim excitare possit in populo perturbationem. Confirmatur, quia potestas data a Christo Domino Pontifici ad leges condendas, est data, ut loquitur Apostolus, *in aedificationem, non in destructionem*; Si autem velit obligare Communitatem contradicentem, non uteretur sua potestate in aedificationem; nam exerceret illam cum periculo animarum. Princeps vero secularis habuit potestatem a Populo; Populus autem potuit dare illi potestatem condendi leges sub ea conditione, quod major pars Communitatis non contradicat, & ita data esse videtur ex usu; & sic eam dari, videtur expedire ad bonum commune, quia nullum majus signum de convenientia legis, quam acceptatio populi.

Secunda sententia asserit, talem acceptationem requiri solum in lege civili, eo quod Rex accipiat suam potestatem a populo; non vero in Ec-

cle-

clesia, eo quod Pontifex habeat potestatem a Christo Domino.

Communiter tamen docent, non solum Pontificem, qui potestatem condendi leges a Christo Domino habuit, sed etiam Principes seculares, qui potestatem hanc habent a populo, habere vim obligandi Populum independentem ab ejus consensu. Ita Suar., Vasq., Sal., Lorca in prim. part. disp. 20., ubi hæc habet: *Sententia hæc est evidens, nec opposita percipi potest, si enim liberum esset populo dissentire, & leges respuere, non essent subditi, nam voluntate, non necessitate parerent.* Ratio itaque est, tum quia alioquin major esset potestas in populo, quam in Legislatore, eo quod Populus posset potestatem Legislatoris impedire; Et valde debilis esset potestas Pontificis, ac Principis, si non posset obligare ad parendum legi, nisi sub conditione acceptationis, seu non repugnantia; quam enim superioritatem haberet, si non posset Communitatem obligare, nisi ipsa volente? Tum etiam quia hinc sequeretur non posse Pontificem, & alios Principes cogere populum ad acceptandam legem aliquam rationabilem iustam, & bono publico convenientem; quod nemo dixerit; cum constet usum, & consuetudine puniri eos, qui legem promulgatam non acceptant. Quare licet non soleant Principes, & Pontifex ex propria benignitate velle obligare populum, nisi legem acceptet, possunt tamen independentem ab acceptatione velle illum obligare; Et præsertim Principes, qui Regnum jure belli acquisierunt; tunc enim Principes non habent auctoritatem a Communitate, atque adeo ferre possunt leges cum omnimoda independentia ab illa.

Confirmatur, quia ex *cap. de Licentibus* 23. *quest.* 1. Princeps habet plenissimam vim coercitivam erga sub-

ditos independentem a populi voluntate; ergo habet etiam similem vim præceptivam; quia intantum potest Princeps subditos coercere, & punire, in quantum potest illos obligare; unde eadem independentia requiritur, ut possit obligare, seu ferre leges, ac ut possit coercere, seu punire legum transgressores.

Ad rationes in contrarium adductas respondetur, requiri quidem ad valorem legis, quod respiciat commune bonum materia præcepta, sed non requiri, quod Populus illam acceptet; Nec quia sequitur perturbatio in Communitate ex lege non acceptata, ideo sequitur, quod materia præcepta non respiciat bonum commune, atque adeo lex non obliget. Adde, quod major perturbatio sequeretur in Communitate, si posset populus ad arbitrium legem acceptare, quam si aliquando cogatur ad legem acceptandam; & ideo potestas data a Christo Domino Ecclesie condendi leges independentem a populi acceptatione data est in ædificationem, non in destructionem. Non negaverim tamen, quod Legislator non debeat ea potestate uti, quando prævidet inde probabiliter futurum grave scandalum; & ideo præsumendum est ex benigna mente Legislatoris, quod semper velit legem arduam ferre sub tacita conditione, quod acceptetur, quando lex est ardua, & difficilis: Dupliciter enim potest lex non obligare, si non acceptetur; vel ex defectu potestatis, vel ex defectu voluntatis in Legislatore obligandi Communitatem, quæ repugnat; Quamvis ergo detur potestas, certe universim non præsumitur dari voluntatem in Legislatore obligandi ad leges arduas Communitatem independentem ab acceptatione legis. Proinde bene notat Suar. quod quando lex præcepta est ardua, & difficilis, potest esse vera sententia plurium Ca-

nonistarum in *cap. 1. de Tregua, & pace*, quod non obligent leges, nisi acceptentur; praesertim si sint contra populi consuetudinem, aut privilegium; Verbi gratia, si contra privilegium per legem imponantur tributa: In his enim casibus poterit per Episcopum lex non servari, & interim humiliter instari apud Legislatorem, ut legem revocet, exponendo causas, ut docent Suar. l. 4. cap. 16. Sal. disp. 18. sect. 4., Salon., Bonac. punct. 6. num. 42. & alii; quia praesumitur talis voluntas Legislatoris: Quod si ad hujusmodi supplicationem Princeps taceat, neque confirmando, neque revocando legem, ex Sal. cenferi poterit lex revocata, nisi oppositum constaret aliunde: Quando tamen leges sunt suaves, & moderatae, debent omnino acceptari, & peccant, qui incipiunt illas non servare oblata occasione; quamvis deinde si populus persistat in lege non servanda, possit praescribere, videlicet ut lex non amplius obliget; Et ideo lex Tridentini irritans matrimonium clandestinum non obligat, ubi Tridentinum non est receptum.

Instabis; in *leg. de quibus ff. de Legibus* habetur, quod leges nulla alia de causa nos tenent, nisi quod iudicio populi sunt receptae; Et Philosophus 2. *Politicorum cap. 6.* docet, legem nullam vim habere, ut pareatur, nisi ex more; qui tamen non fit nisi temporis longitudine: ergo lex, nisi acceptetur, non obligat.

Confirmatur, quia Gratian. *cap. In istis dist. 4.* dixit; quod leges instituantur, dum promulgantur, firmentur autem, cum moribus utentium approbantur. ergo ut prius.

Respondeo haec in eo sensu intelligenda esse, quod leges obligent ex institutione, & promulgatione ipsarum, ita tamen, ut si consuetudo contra illas praevaleat, abrogentur,

& definant obligare; ut infra dicemus; Unde acceptatio populi deservit, ut non abrogentur, non vero ut a principio obligent.

Ad confirmationem Archidiacon. respondet, firmari Leges moribus utentium firmitate facti, non juris; quia obligatio legum habetur ab institutione, & promulgatione; deinde continuationem, & firmitatem habent a consuetudine; si enim consuetudo sit contra legem, lex abrogatur.

V. Quæritur secundo, quid veniat nomine Communitatis, quando dicitur, quod lex acceptari debeat a majori parte Communitatis?

Respondeo cum Bonac., Azor. dub. 35. num. 10. nomine Communitatis non venire Communitatem universalem complectentem plures Communitates, ad quas lex fertur, sed venire quamlibet Communitatem particularem: Verbi gratia, si Imperator ferat legem aliquam pro omnibus suis Provinciis, ut obliget singulas Provincias, debet a majori parte singularum Provinciarum acceptari, & non satis est, quod a pluribus Provinciis acceptetur; Unde si a majori parte unius Communitatis, non alterius acceptetur, illam tantum Communitatem obligabit, non alteram. Hinc, ut lex Tridentini obliget in Hispania, & non in Gallia, satis est, quod sit recepta in majori parte Hispaniae, & non Galliae, & in Hispania obligaret, etiamsi per reliquas Orbis partes non esset acceptata, & non obligaret. Quomodo autem Communitas particularis determinanda sit, iudicio prudentum stabiliendum ex Valent. Nam si lex aliqua aequè respicit, verbi gratia, omnes religiones, si a majori parte religionum non observetur, non tenentur aliae religiones ad illam servandam; Et si lex aliqua aequè est iusta, utilis, & conveniens omnibus Provinciis, tunc si major pars Provin-

ciarum illam non acceptet, non tenentur alia acceptare, ut notat Sal. lib. 6. ; quia non tenentur ipsa sola portare pondus legis, quando non est major ratio, cur ipsa potius, quam alia obligentur; Contra vero, si sit peculiaris utilitas, necessitas, vel possibilitas, ut observetur in una potius, quam in altera parte Communitatis universalis, tunc singulae illae partes constituunt unam Communitatem particularem; ita ut satis sit, quod a majori parte illius Communitatis particularis acceptetur, ut obliget.

Sicut autem lex potest obligare unam Provinciam, a qua acceptatur, non aliam; ita potest obligare secundum unam ejus partem, secundum quam ipsa lex acceptatur, non secundum aliam. Hoc pacto notat Navar., Extravagantem illam Pauli H. *Ambiziosa* de non alienandis rebus Ecclesiasticis, in aliquibus Diocesisbus Hispaniarum obligare solum secundum nullitatem contractus in ea prohibiti, non vero secundum poenam excommunicationis; quia solum prior illa pars legis est ibi acceptata. Ratio est, quia eadem est proportio totius ad totum, ac partis ad partem; & quod dicitur de toto, dici etiam proportionaliter debet de parte, ex leg. *Quae de tota ff. de rei vindicatione*; ergo si non usus, seu non receptio totius legis suspendit obligationem totius legis, pariter non usus, seu non receptio partis legis suspendit talis partis obligationem.

VI. Quæritur tertio, An sit valida lex, quæ a principio non fuit acceptata, si postea successu temporis acceptetur?

Respondeo affirmative; quia lex per non acceptationem non fuit extincta, sed quodammodo suspensa, atque adeo potest obligationem parere, si acceptetur: Unde fit, non

esse idem, legem esse revocatam, seu abrogatam, & legem non esse acceptatam; Nam per revocationem, seu abrogationem extinguitur; per non acceptationem vero veluti consopitur, & suspenditur; Non secus ac si ratione alicujus impedimenti, verbi gratia ignorantia, aliquando per accidens non obliget, eo sublato, incipit obligare; Quis enim dixerit, quod lex ignorata in actu primo non obliget? Idem itaque dicendum est de lege nondum acceptata, quod scilicet obliget in actu primo, & post acceptationem obliget in actu secundo; sicut lex ignorata, adveniente ejus notitia, obligat etiam in actu secundo.

ARTICULUS VII.

De Perpetuitate Legis.

- I. *Leges prout a praeceptis distincta debent semper perdurare, donec revocentur.*
- II. *Præceptum respicit bonum persona privata, & expirat morte præcipientis; Lex vero respicit bonum commune, & est perpetua.*
- III. *Mandatum continens commissionem jurisdictionis non expirat morte Mandantis, si res non sit integra.*
- IV. *Mandatum testatoris, utpote domini proprietatis, non jurisdictionis, confirmatur potius, quam expiret post ejus mortem.*
- V. *Quamvis præceptum generale possit communitatem respicere, & esse perpetuum, non secus ac Lex, adhuc tamen multifariam differt a Lege.*
- VI. *Potest Legislator supremus legem ferre, qua præcipiatur, ut præcepta Superiorum inferiorum non expirent morte præcipientis.*

Di-